บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพพอเพียง ของบุคลากรสาธารณสุข จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้ศึกษาได้ทบทวนความรู้จากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550--2554
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. เศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง, 2550, หน้า57) เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยมีหลักแนวคิด คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการตัดสินใจและการกระทำ ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม และ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

1.2 คุณลักษณะของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.1 ความพอประมาณ

ความพอประมาณตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานเป็นการพิจารณาปัจจัยต่างๆอย่างรอบคอบคำนึงถึงขนาดโครงการที่เหมาะสม การบริหารปัจจัยนำเข้าอย่างเหมาะสม และไม่โลภจนเกินไป ดังยกตัวอย่างต่อไปนี้

1.2.1.1 ด้านการผลิต เริ่มจาการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองก่อน เช่น ที่ดิน แรงงาน วัตถุดิบ ที่ผู้ผลิตมีกรรมสิทธิ์อยู่แล้วไม่ควรเป็นสถานที่ที่ต้องใช้ทุนไปซื้อหรือหามาหรือเช่ามาโดยเกินกำลังของตนเอง

1.2.1.2 ด้านวัตถุดิบ ควรเป็นทรัพยากรที่การผลิตของกลุ่ม ควรจะหาได้ในท้องถิ่นทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ ไม่ควรนำวัตถุดิบมาจากภายนอก เพราะจะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต ค่าขนส่ง และกระบวนการผลิตอาจทำให้เกิดการไม่คุ้มค่าในการผลิต

1.2.1.3 ด้านทุนการผลิต ควรเน้นการพอมีพอกินเป็นขั้นที่หนึ่ง การกู้หนี้มาเพื่อการลงทุน จึงเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ควรเริ่มจากการหมุนเวียนในระยะแรกแล้วต่อจากนั้นจึงค่อยเริ่มขยายและพัฒนาการผลิตต่อไป

1.2.1.4 ด้านแรงงาน เน้นการแบ่งปันร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และที่สำคัญคือการระดมสมองเพื่อการพัฒนา การผลิตและยังต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

กล่าวโดยรวมแล้วความพอประมาณ หมายถึง ความเหมาะสมของการดำเนินงานทั้งในแง่ของขนาดที่ไม่เล็กเกินไป หรือไม่ใหญ่จนเกินตัวแต่เป็นไปตามอัตภาพและสิ่งแวดล้อม และในแง่ของจังหวะเวลาที่ไม่เร็วเกินไป หรือช้าจนเกินไป แต่รู้จักทำเป็นขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานมีความก้าวหน้าโดยที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

1.2.2 ความมีเหตุผล

ความมีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาที่จะดำเนินการใดๆด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ไม่ย่อท้อไร้อคติคำนึงถึงเหตุผลและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมดเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงามเกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์ และความสุขโดยปราศจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

การใช้หลักเหตุผลเพื่อนำไปสู่การกระทำที่ดีผลที่ออกมาจะมีประสิทธิผลมีประโยชน์และมีความสุขซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน การยึดเหตุผลและความถูกต้อง ปรับความคิดและความต้องการจากสิ่งที่เป็นคุณค่าเทียมซึ่งเกิดขึ้นจากความผันผวนของของสังคมและไม่คงทนยั่งยืน ให้กลับไปสู่การยอมรับนับถือคุณค่าแท้ตามธรรมชาติเดิมของสิ่งต่างๆ

1.2.3 การมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดี

การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการดำเนินงาน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกภายในได้เป็นอย่างดี

การเตรียมพร้อมที่จะรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า จนก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านใดด้านหนึ่ง เช่นการยึดหลักการดำรงชีวิตอย่างพอมีพอกิน ให้มีเกียรติยืนด้วยตนเอง ใช้จ่ายภายในกำลังของตัว มีภูมิคุ้มกันโดยไม่มีหนี้ ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่ประมาณตน ถือเป็นเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นอกจากภูมิคุ้มกันในตัวเองแล้วยังต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เกื้อกูลกันให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ยืนอยู่ได้ซึ่งเป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันอย่างเป็นระบบ

1.2.4 เงื่อนไขของความรู้

เงื่อนไขของความรู้ หมายถึง เครื่องอาศัยของการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ประกอบด้วยความรอบรู้ คือความรู้ลึกในงานที่ทำ ความระลึกรู้ (สติ) คือการยั้งคิดพิจารณาและรู้ทันสภาวการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะทำการใดๆและความรู้ชัด (ปัญญา) คือการเห็นและเข้าใจสิ่งต่างๆได้อย่างแจ่มชัดถูกต้องตามเหตุผลและตามจริง

ความรู้ที่เหมาะสมในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ความรอบรู้ทั้งในงานที่ทำและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวพันกับงานทั้งหมด มีสติ หรือความระลึกรู้ และมีปัญญา หรือความรู้ชัด ที่เกิดจากความฉลาดสามารถคิดพิจารณาอย่างถูกต้องแยบคายอย่างด้วยเหตุผล ในเรื่องต่างๆว่าก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลเสียหาย ควรกระทำหรือควรละเว้น

1.2.5 เงื่อนไขของคุณธรรม

เงื่อนไขของคุณธรรม หมายถึง เครื่องอาศัยของการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปอย่างดีงาม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความประพฤติชอบ มีการพูดและการกระทำซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเอง และต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และไม่เอารัดเอาเปรียบ ความอดทน มีความเพียร ความบากบั่น ความกล้าแข็ง มีความหนักแน่น ไม่ถ้อถอย ทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไปจนประสบผลสำเร็จ และความรอบคอบระมัดระวัง คือการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในทุกแง่ทุกมุมก่อนที่จะดำเนินงานเพื่อมิให้เกิดความพลั้งพลาด

จากแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพ โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งก็คือ วิถีชีวิตไทย ที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี โดยสรุปได้เป็นหลักของการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ คือ

1. ความพอดีด้านจิตใจ คือ เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอมคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

2. ความพอดีด้านสังคม คือ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไป

4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองและสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ คือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอสมควรพออยู่ พอกินตามอัตภาพ และฐานะของตนเอง

1.3 สรุปแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

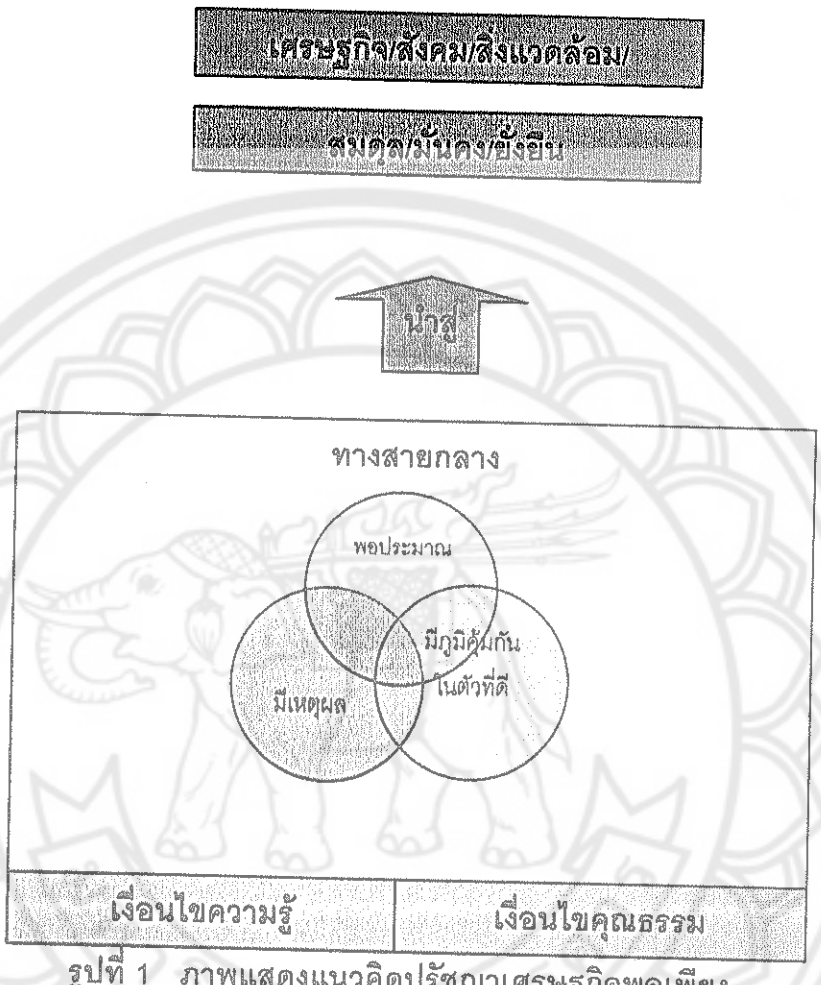

รูปที่ 1 ภาพแสดงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่หนึ่ง เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวคือการที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่นความต้องในปัจจัยสี่ของตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกลมเกลียว และมีความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยการประหยัดและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร คือเมื่อบุคคล/ครอบครัว มีความพอเพียงในระดับที่หนึ่งแล้ว ก็จะ

รวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อร่วมกันดำเนินงานในด้านต่างๆทั้งด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนาโดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยราชการมูลนิธิ และเอกชน

3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ เมื่อกลุ่มหรือองค์กรมีความพอเพียงในระดับที่สองแล้ว ก็จะร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่าย มีการติดต่อร่วมมือกับธนาคารและบริษัทต่างๆทั้งในด้านการลงทุน การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการบริหารจัดการ เพื่อการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในด้านสวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา ให้สมประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย

รูปที่ 2 ภาพแสดงระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการจำแนกเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ระดับ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่เริ่มต้นจากหลักการพึ่งตนเองโดยเปลี่ยนจากการพึ่งตนเองไม่ได้หรือต้องคอยอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง เป็นอิสระ แล้วจึงค่อยๆพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มช่วยเหลือกันจนนำสู่การพึ่งพิงอิงกัน สงเคราะห์เกื้อกูลร่วมมือกันกัน และประสานงานกับภายนอกได้เป็นอย่างดี

1.5 จุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จุดมุ่งหมายในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยความสมดุล การพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตลอดจนการก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ดังแผนภาพต่อไปนี้

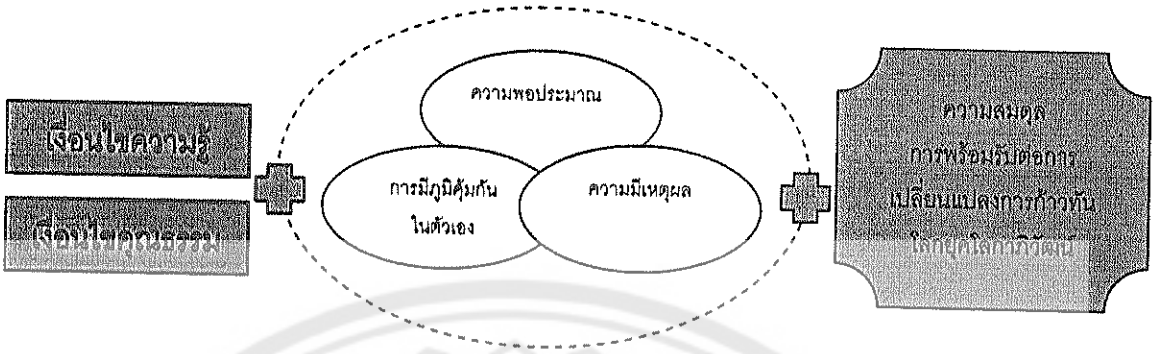

รูปที่ 3 ภาพแสดงแนวคิดจุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

1.6 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นฐานของประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่ขั้นการฟื้นฟู และ ขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน อันเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกินไป จนถึงการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพ และทักษะวิชาการ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทีละขั้นตอนเป็นลำดับ ในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติและที่จะเรียนรู้จากโลกภายนอกด้วย

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ

ด้านสุขภาพ มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและสุขภาพดีเป็นผลจากสังคมดี เพื่อมุ่งสร้างระบบสุขภาพพอเพียง เพื่อสร้างสุขภาพดี บริการดี สังคมดี ชีวิตมีความสุขอย่างพอเพียง

ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ /มีจิตสำนึกที่ดี /เอื้ออาทรประนีประนอม /นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน /รู้รักสามัคคี /สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม)/พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน /ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554

2.1 **แนวคิดหลัก ปรัชญาและแนวคิดการพัฒนาระบบสุขภาพไทยของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้น้อมนำ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาสุขภาพ" ให้ความสำคัญต่อสุขภาพและมุ่งสู่จุดหมายที่เป็นเอกภาพในการสร้างระบบสุขภาพไทยที่** พึงประสงค์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาสุขภาวะที่เป็นองค์รวม ทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ การรวมพลังทั้งสังคมเพื่อสร้างสุขภาพ และการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นฐานคิดและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในการดำเนินชีวิต การบริหารและการพัฒนาทางด้านสุขภาพในทุกมิติ ทุกระดับ และทุกภาคส่วน โดยมีแนวคิดหลัก 2 ประการ คือ

2.1.1 แนวคิดหลักประการแรก : จากเศรษฐกิจพอเพียงสู่ระบบสุขภาพพอเพียงมีหลักการสำคัญ 7 ประการคือ

1. ยึดทางสายกลาง
2. มีความสมดุลพอดี
3. รู้จักพอประมาณ
4. การมีเหตุผล
5. มีระบบภูมิคุ้มกัน
6. รู้เท่าทันโลก
7. มีคุณธรรมและจริยธรรม

โดยมีระบบสุขภาพพอเพียงมีภาพลักษณ์และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ คือมีรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน มีความรอบคอบและรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ เช่น การรู้จักระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายในการซื้อหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางการแพทย์ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและใช้อย่างรู้เท่าทัน โดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง มีบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสภาพและคุ้มครองผู้บริโภค มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมคือ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และรู้จักพอ

2.1.2 แนวคิดหลักประการที่สอง : สุขภาพดีเป็นผลจากสังคมดี หรือสังคมแห่งสุขภาวะเป็นสังคมที่เป็นธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ไม่กดขี่หรือเอารัดเอาเปรียบกัน เคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์เสมอกัน ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

2.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก ในการพัฒนาของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของระบบสุขภาพไทยที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียง 10 ประการ คือ

1. เอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดการระบบสุขภาพที่สมดุลและยั่งยืน
2. งานสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกสามารถสร้างปัจจัยพื้นฐานของการมีสุขภาพดี
3. วัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่มีความสุขพอเพียงอย่างเป็นองค์รวม
4. ระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายบริการปฐมภูมิที่เข้มแข็ง
5. ระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพมีการใช้เทคโนโลยีอย่างพอประมาณตามหลักวิชาการอย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้ผู้รับบริการมีความอุ่นใจและผู้ให้บริการมีความสุข
6. หลักประกันสุขภาพที่เป็นธรรม ทั่วถึง มีคุณภาพ
7. ระบบภูมิคุ้มกันและความพร้อมรองรับเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคามสุขภาพได้อย่างทันการณ์
8. ทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากลอย่างรู้เท่าทันและพึ่งตนเองได้
9. ระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้อย่างมีเหตุผลรอบด้าน
10. สังคมที่ไม่ทอดทิ้งคนทุกข์ยาก เป็นสังคมที่ดูแลรักษาคนจน คนทุกข์คนยากและผู้ด้อยโอกาสอย่างเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.3 ยุทธศาสตร์หลัก ยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ระบบสุขภาพพอเพียง แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดการระบบสุขภาพ ปฏิรูประบบงาน โครงสร้างการบริหารจัดการ กลไกและกระบวนการด้านนโยบายสุขภาพให้เกิดความเป็นเอกภาพและธรรมาภิบาล มีความยุติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ โดยในระยะสั้นเน้นการป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น และเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีเป็นเกราะปกป้องธรรมาภิบาลในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่มีความสุขในสังคมแห่งสุขภาวะเร่งรัดงานสุขภาพเชิงรุกเพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยอย่างพอเพียงในชีวิตประจำวันทั้งด้านอาหาร โภชนาการ ยา ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชนและภาคประชาสังคมในการสร้างวัฒนธรรมการดูแลรักษาสุขภาพที่ดีและสร้างสรรค์สังคมที่มีความสุขในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่ผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุขเน้นการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ใส่ใจต่อความทุกข์ยากและความลำบากใจทั้งในส่วนของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ โดยสร้างระบบการจัดการที่เป็นธรรม มีความเห็นอกเห็นใจกันและมีความภาคภูมิใจ และพึงพอใจในประสิทธิภาพและคุณภาพมาตรฐานการบริการร่วมกัน ภายใต้นโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคามสุขภาพสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการเฝ้าระวังควบคุมป้องกันโรค การควบคุมปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับภัยพิบัติและความรุนแรงที่แพร่ระบาดทั่วไป

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากลเน้นการพัฒนาศักยภาพเพื่อการพึ่งตนเองได้ในด้านสุขภาพด้วยการส่งเสริมสมุนไพร การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่มีความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้สร้างระบบการจัดการที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐานการตัดสินใจ ด้วยการสร้างวัฒนธรรม การวิจัยและการจัดการความรู้ในทุกระดับองค์กรด้านสุขภาพ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ

3.1 การรับรู้ การรับรู้เป็นกระบวนการที่ร่างกาย สัมผัสกับสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมภายนอกมีการสั่งสมประสบการณ์ของตนเองกับบุคคลอื่นในสังคมอันก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตนเองและผู้อื่นซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก

เกชทาลท์ (Gestalt) (มสธ ,2538 , หน้า 52) กล่าวว่าการรับรู้เป็นกระบวนการหนึ่งของการรู้สึกตัวและการที่เราจะรับรู้เป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล

พัชราภา เขียวขำ(2546 : 30-31) เชื่อว่าคนเรามีการรับรู้ต่างกัน การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นกระบวนการเลือกรับสาร จัดสารเข้าด้วยกันและตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจและความรู้สึกของตนเอง

พัชนี เชยจรรยา ,เมตตา กฤตวิทย์ และ ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์ (2534, หน้า 36) คนเราไม่สามารถให้ความสนใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้หมดแต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่ละคนมีความสนใจและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวต่างกัน ฉะนั้นเมื่อได้รับสารเดียวกันผู้รับสารสองคน อาจให้

ความสนใจและรับรู้สารเดียวกันต่างกัน โดยทั่วไปการรับรู้ที่แตกต่างกันเกิดจากอิทธิพลหรือตัวกรอง (Filter) บางอย่าง คือ

1. แรงหลักดันหรือแรงจูงใจ (Motives) เรามักเห็นในสิ่งที่เราต้องการเห็นและได้ยินในสิ่งที่เราต้องการได้ยินเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

2. ประสบการณ์เดิม (Past Experience) คนเราต่างเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมต่างกัน ถูกเลี้ยงดูด้วยวิธีต่างกันและคบสมาคมกับคนต่างกัน

3. กรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ซึ่งเกิดจากการสั่งสมอบรมทางครอบครัวและสังคม ฉะนั้นคนที่มาจากต่างครอบครัว สถานภาพทางสังคมต่างกัน นับถือศาสนาต่างกัน จึงมีการรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ ต่างกัน

4. สิ่งแวดล้อม คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน เช่น อุณหภูมิ บรรยากาศ สถานที่ ฯลฯ จะเปิดรับข่าวสารและตีความข่าวสารที่ได้รับต่างกัน

5. สภาวะจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ฯลฯ ตัวอย่างเช่น เรามักมองปัญหาของตนเองเป็นปัญหาใหญ่ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การรับรู้ของบุคคลเป็นผลมาจากสภาพร่างกายหรือความสามารถทางกายภาพของบุคคล ((Individal Biology or Physicial Ability) การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Cultural Training) และลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล (Personal Psychology)นั่นเอง

3.2 ความรู้ (Knowledge)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 บัญญัติความหมายเกี่ยวกับความรู้ว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom,1971) ได้จำแนกการให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ หมายถึง การระลึกได้ เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป โดยความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้ในเรื่องสากลเป็นต้น

จินตนา ยูนิพันธ์ (2538.หน้า 1) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความรู้ไว้ว่า ข้อมูลที่เป็นความรู้ทำให้บุคคลรู้จักคิด พิจารณา ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

นพนัฐ จำปาเทศ (2542, หน้า50) กล่าวไว้ว่า ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยประสบมา โดยที่เรื่องราวนั้นอาจได้มาจากที่ไหนก็ได้

จากความหมายของความรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้คือ ความสามารถระลึกถึงเรื่องราว ข้อมูล ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ ที่เคยได้รับได้ประสบมา และสะสมไว้ อาจเกิดจากการสังเกต การค้นคว้า และประสบการณ์ ซึ่งทำให้บุคคลรู้จักคิด พิจารณา ตัดสินใจ หรือเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

3.3 ทัศนคติ ได้มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ ดังนี้

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536, หน้า 23) ได้ให้ความหมายทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งจะแสดงออกให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรม ที่สะท้อนทัศนคตินั้นๆ คนแต่ละคนมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากน้อยแตกต่างกัน

อรุณ รักธรรม (2540, หน้า 29) ให้ความหมายว่า ทัศนคติของคนเป็นผลของความรู้สึกทางใจ ที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเอนเอียงเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง ทัศนคติจึงเป็นนามธรรมอย่างหนึ่งที่ส่งผลสะท้อนมาสู่พฤติกรรมของคน เพราะฉะนั้นพฤติกรรมของมนุษย์ ก็คือการแสดงออกทางทัศนคติของเขา ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และการเรียนรู้อันรวมเป็นภูมิหลังของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดทัศนคติในการประพฤติปฏิบัติต่อสิ่งเดียวกันในลักษณะแตกต่างกัน

สุชา จันทร์เอม (2541, หน้า 16) ให้ความหมายทัศนคติโดยทั่วๆ ไป หมายถึง ความรู้สึกหรือ ท่าทางของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ เป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

นพนัฐ จำปาเทศ (2542,หน้า 53) ได้ให้ความหมายของ ทัศนคติ ว่าหมายถึง ความรู้สึกของคนเราที่มีความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว ในด้านความ รู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยสิ่งต่าง ๆ และมีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหรือถอยหนีออกไป โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ทัศนคติทางบวก และทางลบ

ลักษณะ สตะเวทิน (2542, หน้า 62) **ทัศนคติ คือ ท่าที ความรู้สึกนึก อารมณ์ แนวโน้มหรือจิตใจที่มีความโน้มเอียงในการที่จะมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสภาพแวดล้อมในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ**

ศิพล รื่นใจชน (2549, หน้า 21) กล่าวว่าทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าที่ของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึง

พอใจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

จากความหมายของทัศนคติที่มีผู้กล่าวไว้ทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติหมายถึงสภาวะทางจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และการเรียนรู้อันรวมเป็นภูมิหลังของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสถานการณ์ต่าง ๆ รอบข้าง แตกต่างกัน โดยมีทิศทางของความรู้สึก 2 ทิศทางคือ เห็นด้วย คือทัศนคติที่ดี และไม่เห็นด้วย คือทัศนคติที่ไม่ดี

ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคล หรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้นๆ และทัศนคติจะเกิดขึ้นได้ต้องมีเงื่อนไข 4 ประการ (สุชา จันทร์เอม, 2541. หน้า 20) คือ

1. การเพิ่มพูนและการประสมประสานของการตอบสนองซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในแนวคิดต่างๆ

2. ความแตกต่างของบุคคลซึ่งมีประสบการณ์แตกต่างกันไปจะทำให้บุคคลมีแบบแผนของตัวเอง ทัศนคติในบางเรื่องจึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลและแต่พัฒนาการและการเจริญเติบโตของบุคคล

3. อิทธิพลของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน หรือความตกใจเป็นผลทำให้จดจำประสบการณ์นั้นนาน เป็นสิ่งที่ทำให้คนมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นๆ และ

4. การถ่ายทอดทัศนคติของคนบางคนได้จากการเลียนแบบคนอื่นที่พอใจหรือสถาบันของสังคมที่ตนพอใจ

ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ (สุชา จันทร์เอม, 2541. หน้า21)

1. Cognition Component เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้หรือความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง หากบุคคลมีความรู้หรือความเชื่อว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามหากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

2. Feeling Component เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของบุคคลซึ่งมีอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ด้วย นั่นคือ หากบุคคลมีความรู้สึกรักหรือชอบในบุคคลใดหรือสิ่งใดก็จะช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อบุคคลนั้นไปด้วย แต่หากมีความรู้สึกเกลียดหรือโกรธบุคคลใด สิ่งใด ก็จะทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้น และ

3. Action Tendency Component เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล คือ ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบโต้ต่ออย่างใดอย่างหนึ่งออกมา พฤติกรรมที่เขา

แสดงออกมานั้นเกิดจากความรู้และความรู้สึกที่เขามีอยู่เกี่ยวกับวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลนั้นๆ นั่นเอง

ทัศนคติของบุคคลไม่ใช่มีอยู่คงที่ตลอดไป ทัศนคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ กระบวนการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (พูลสุข หิงคานนท์, 2530. หน้า 28) ประกอบด้วย

1. การยินยอม จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ

2. การลอกเลียนแบบ จะเกิดจากการที่บุคคลนั้นๆ ยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนให้เหมือนคนในสังคม และ

3. การที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านั้นเหมาะสมกับระบบค่านิยมที่มีอยู่ในตัวเขา

เมื่อทัศนคติมีการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจึงมีวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ถูกต้องให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดประสบการณ์ใหม่ คนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งใดก็พยายามจัดให้บุคคลนั้นได้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นๆมากขึ้น ให้พบสภาพการณ์จริงเพื่อให้มีการพิจาณาอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ต้องให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องที่จะเกิดประโยชน์ และเร้าให้เกิดอารมณ์กลัว ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในสิ่งที่ไม่ดีเป็นดีได้

เอดเวอร์ด (ฐิติพร คล้ายพันธ์, 2538. หน้า 22) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการ กล่าวคือ ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจ เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรง บุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมและยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ใหม่สร้างแรงจูงใจ ให้ความรู้ และให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3.4 การปฏิบัติงาน

นพนัฐ จำปาเทศ (2542,หน้า 55) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติเป็นผลมาจากปฏิกิริยาซึ่งกันและกันระหว่างทัศนคติสองชนิด คือ ทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัตินั้นโดยตรง (Object) และทัศนคติที่มีต่อสถานการณ์ (Situation) หรือสิ่งแวดล้อม การปฏิบัตินั้นไม่ได้เกิดจากการที่บุคคลนั้นต้องการหรือชอบที่จะปฏิบัติอย่างเดียว แต่ขณะเดียวกันจะเกิดจากองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ทัศนคติ บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว

ศิพล รื่นใจชน (2549, หน้า 21) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติ คือ พฤติกรรมที่เป็นการแสดงออกของบุคคล โดยมีพื้นฐานที่มาจากความรู้และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมแต่งต่างกัน ก็เนื่องจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกันความต่างและความรู้และทัศนคติ

W4
ท188ก
2551

เกิดขึ้นได้ก็เพราะความแตกต่างอันเนื่องมาจากการเปิดรับสื่อและความแตกต่างกันในการแปลความสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล

สรุปได้ว่า การปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมล่าช้า คือ บุคคลได้ปฏิบัติทันทีแต่คาดว่าจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่ต้องอาศัยพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความรู้ ทัศนคติมาเป็นส่วนประกอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติงาน

ได้มีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติไว้หลายท่าน ดังนี้

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2537, หน้า 36) กล่าวว่า ความรู้เป็นลักษณะที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดผลในด้านทัศนคติและการปฏิบัติ

ชวอร์ท (Schwartz, 1975. p.30) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติใน 4 รูปแบบ คือ

1. การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นไปตามทัศนคติและความรู้ที่บุคคลนั้นมีอยู่โดยมีทัศนคติเป็นตัวกลางระหว่างความรู้และการปฏิบัติ คือ ทัศนคติจะเกิดจากความรู้ที่มีอยู่และการปฏิบัติจะแสดงออกไปตามทัศนคตินั้น และทัศนคติจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติและเกิดจากความรู้ตามมาได้

2. การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันหรือความรู้กับทัศนคติมีผลร่วมกันก่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาได้และการปฏิบัติก็ส่งผลให้เกิดความรู้ และทัศนคติได้

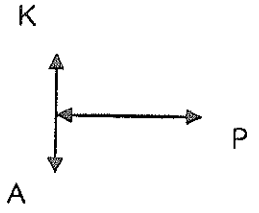

1. 2911684

3. ความรู้และทัศนคติต่างทำให้เกิดการปฏิบัติได้ และการปฏิบัติก่อให้เกิดความรู้ และทัศนคติ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

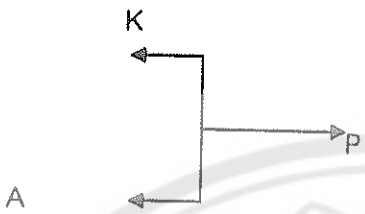

4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น บุคคลมีความรู้และปฏิบัติตามความรู้นั้น หรือความรู้มีผลต่อทัศนคติก่อนแล้วการปฏิบัติที่เกิดขึ้นเป็นไปตามทัศนคติ และการปฏิบัติก็มีผลต่อความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นกัน

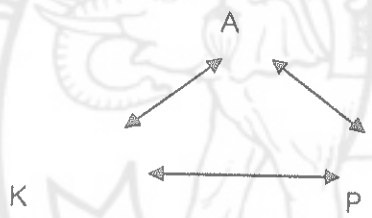

ในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติงานตามแนวทางสุขภาพพอเพียง ของบุคลากรสาธารณสุขมากน้อยเพียงใดย่อมต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติของบุคลากรสาธารณสุขแต่ละบุคคลด้วย แม้ว่าทัศนคติจะไม่ใช่ตัวกำหนดการปฏิบัติของบุคคลทั้งหมดก็ตาม แต่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิด หรือเป็นที่มาของการปฏิบัติและทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ขึ้นอยู่กับความรู้ที่มีอยู่ของผู้นั้น ถ้ามีความรู้ดี ทัศนคติต่อสิ่งนั้นก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้นทั้งความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน นอกจากนั้นลักษณะของงานประจำที่ทำอยู่เดิม นโยบายและโครงสร้างของหน่วยงานที่สังกัดย่อมต้องมีผลต่อการทำงานของบุคลากรในสถานที่นั้นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รพีพร มหรรณพนที (2541) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติงานด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ของอาสาสมัครสาธารณสุข ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการ

อบรมแบบมีส่วนร่วมกับแบบบรรยาย พบว่า ทัศนคติมีบทบาทก่อให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติและในทำนองเดียวกัน การปฏิบัติก็มีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดทัศนคติที่ดีได้

วิมลมาศ สมใจ (2545) ศึกษาเรื่อง การรับรู้บทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีในเขตภาคเหนือ พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งนักศึกษาดังจะกล่าวต่างก็กำลังจะจบการศึกษาและปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพต่อไป ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่าการที่พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมากนั้น เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพดังกล่าว นอกจากจะได้รับความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพจากการจัดการเรียนการสอนและการฝึกฝนในภาคปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามหลักสูตรแล้วก็ตาม

สุมิตรา โพธิ์ปาน (2546) ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก ทัศนคติ อยู่ในระดับดี และการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติ และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน แต่ ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพบว่าพยาบาลวิชาชีพนอกจากจะได้รับความรู้จากการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝนแล้วยังได้รับการเพิ่มพูนความรู้จากประสบการณ์ทำงาน

วีระพล กลั่นตา (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนบ้านนาเจริญ ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจต่อปรัชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประชาชนบ้านนาเจริญมีความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด ทัศนคติของประชาชนบ้านนาเจริญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทัศนคติที่เป็นบวกคือคิดว่ามีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และสามารถที่จะปฏิบัติได้ ครอบครัวส่วนใหญ่ทำบัญชีครัวเรือนเพราะคิดว่ามีประโยชน์ มีทัศนคติที่ต้องการความสุขมากกว่าการร่ำรวยมีแนวคิดแก้ปัญหาของตนเองด้วยตัวเองเป็นส่วนมาก และพบว่า คนไทยพร้อมน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคบริการ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล ภาคเอกชนหรือภาคประชาชน

4. กรอบแนวคิด

การพัฒนาระบบสุขภาพไทย ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพและยึดหลักการที่ว่า "สุขภาพดี เป็นผลดีจากสังคมดี" โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวมและมีความสมดุลพอดี ที่มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อสร้างสุขภาพดี บริการดี สังคมดี ชีวิตมีความสุขอย่างพอเพียงที่เชื่อมโยงกับการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขสุขร่วมกันภายใต้แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการระดมพลังทางสังคม ในทุกระดับเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบสุขภาพให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วยการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ โดยใช้ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาสุขภาพเพื่อเป็นทิศทางการสร้างระบบสุขภาพพอเพียงในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังกรอบแนวคิดนี้

กรอบแนวคิด
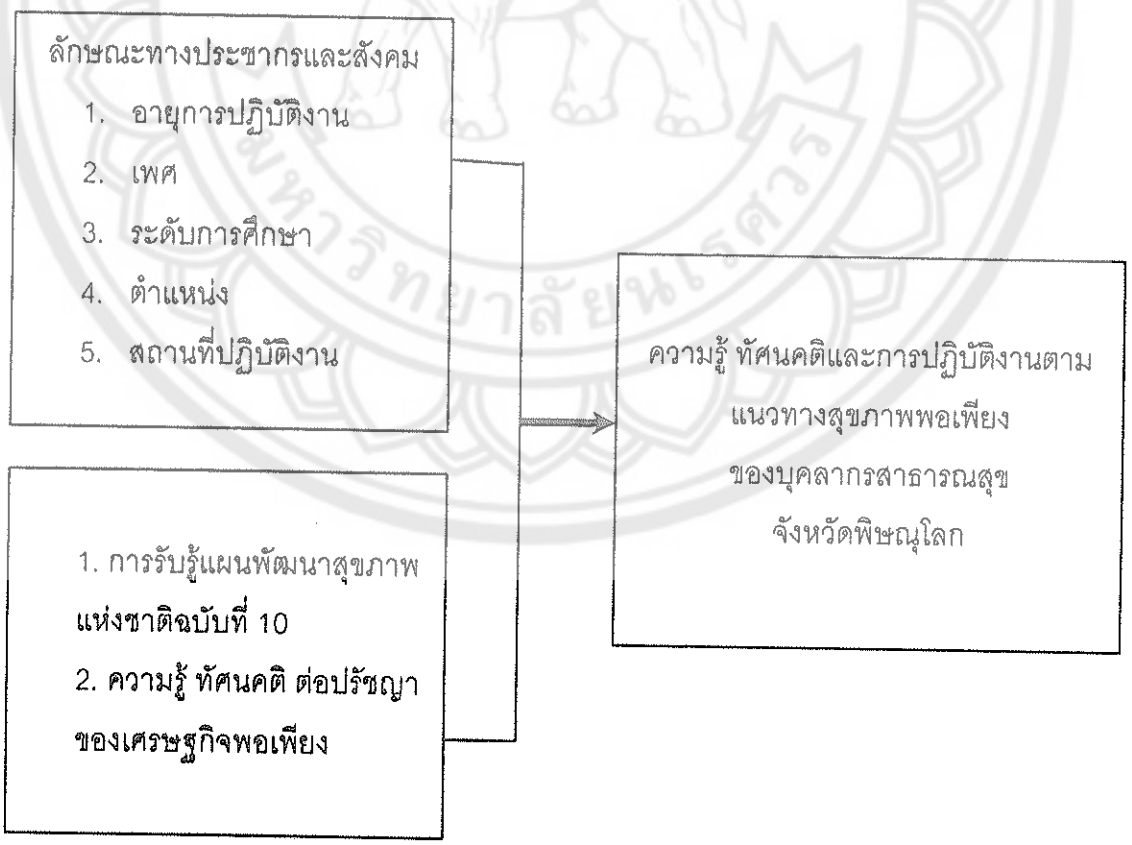
(Conceptual Framework)